

Врз основа на член 48 став 1 точка 3 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12 и 43/14), член 40 став 3 и член 14 став 3 и став 9 од Законот за девизното работење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 34/01, 49/01, 103/01, 51/03, 81/08, 24/11, 135/11 и 188/13) и врз основа на точка 9 од Одлуката за начинот и постапката на известување за трансакции со нерезиденти („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/14), гувернерот на Народната банка на Република Македонија донесе

**УПАТСТВО
ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА НА ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА СОСТОЈБАТА И
ПРОМЕНЕТЕ НА ВЛОЖУВАЊАТА НА РЕЗИДЕНТИТЕ ВО ХАРТИИ ОД
ВРЕДНОСТ НА СТРАНКИТЕ ФИНАНСИСКИ ПАЗАРИ**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со ова упатство Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) ги пропишува начинот, постапката и роковите за известување, формата и содржината на обрасците за известување, за состојбата и промените на вложувањата на резидентите во хартии од вредност тргувани на странските финансиски пазари.

Резидентите кои согласно со закон можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари (во понатамошниот текст: инвеститори) ја известуваат Народната банка за состојбата и промените на вложувањата во сите хартии од вредност тргувани на странските финансиски пазари, коишто ги имаат во своето портфолио.

2. Одделните изрази употребени во ова упатство го имаат следново значење:

- **Состојбата на вложувањата** во хартиите од вредност го претставува бројот на хартиите од вредност коишто инвеститорот ги има во своето портфолио и вредноста на вложувањата на почетокот и на крајот на извештајниот период.
- **Промените на вложувањата** ги вклучуваат сите трансакции со хартиите од вредност настанати во извештајниот период, како и останатите движења, односно ценовните промени и останатите промени на вложувањата (како резултат на рекласификација, отпис и друго).
- **Акции и други сопственички хартии од вредност** се хартиите од вредност со коишто инвеститорот се стекнува со право на сопственост на дел од претпријатието - издавач на хартиите од вредност, пропорционално на бројот на хартиите од вредност што ги поседува во вкупниот капитал и коишто можат да му дадат право на глас, право на дивиденда и право на дел од остатокот од вредноста на претпријатието.

- **Потврди за поседување хартии од вредност (ГДР)** претставуваат доказ за сопственост на хартии од вредност издадени од странски издавачи, коишто го олеснуваат тргувањето со хартиите од вредност издадени на странските пазари (надвор од државата на издавачот).
- **Удели и акции во инвестициски фонд** се уделите, односно акциите издадени од инвестициските фондови.
- **Должнички хартии од вредност** се хартиите од вредност коишто на инвеститорот му даваат право на главница и/или камата во некој иден период.
- **Кодот ИСИН** претставува меѓународен број за идентификација на хартиите од вредност.

II. НАЧИН НА ИЗВЕСТУВАЊЕ

3. Инвеститорите ги доставуваат до Народната банка следниве извештаи: ВХВ - 1 Извештај за состојбата и промените на вложувањата во сопственички хартии од вредност и удели во инвестициски фондови (во понатамошниот текст: образец ВХВ-1) и ВХВ - 2 Извештај за состојбата и промените на вложувањата во должнички хартии од вредност (во понатамошниот текст: образец ВХВ-2). Формата и содржината на обрасците ВХВ -1 и ВХВ - 2 се пропишани со ова упатство.

4. Инвеститорите ја известуваат Народната банка непосредно или посредно.

Посредното известување од став 1 на оваа точка, за инвеститорите: друштва за осигурување, инвестициски фондови и пензиски фондови, во нивно име, го врши соодветниот регулатор. Точноста на доставените податоци и навременото известување претставува одговорност на инвеститорите.

5. Инвеститорите коишто известуваат непосредно и регулаторите (во понатамошниот текст: известувачите) известуваат на месечна основа, најдоцна во рок од 20 (дваесет) дена по истекот на месецот за којшто се известува.

6. Известувањето се врши во електронска форма.

III. НАЧИН НА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ОБРАСЦИТЕ

7. Известувачот известува за сите хартии од вредност што ги има инвеститорот во своето портфолио. Се известува по принципот „хартија од вредност по хартија од вредност“, односно секој ред од обрасците треба да содржи податоци за секоја хартија од вредност. Главен белег за идентификација на хартиите од вредност претставува нивниот код ИСИН, со исклучок на оние хартии од вредност коишто се издадени без оваа ознака. Известувањето се врши во оригинална валута, односно во валутата на издавање на хартијата од вредност.

8. Основните податоци за известувачите се пополнуваат во апликацијата за електронски прием на податоци, согласно со Техничкото упатство за апликацијата e-VXB.

9. На образецот VXB -1 се известува за вложувањата во акции и други сопственички хартии од вредност, вклучително и удели во инвестициски фондови.

Делот **1. „Инвеститор“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **1.1 „Матичен број“** се пишува матичниот број на инвеститорот (од регистарот на трговски друштва којшто се води кај Централниот регистар на Република Македонија) којшто ги поседува хартиите од вредност, односно идентификацискиот број за пензиските и инвестициските фондови доделен од нивните регулатори.
- Во полето **1.2 „Назив“** се пишува полниот назив на инвеститорот.
- Во полето **1.3 „Институционален сектор“** се пишува шифрата на секторот на којшто му припаѓа инвеститорот. Прилог-шифрарникот на сектори на инвеститори (согласно со Одлуката за национална класификација на институционалните сектори) е составен дел на ова упатство - 1. Сектор на инвеститорот.

Делот **2. „Хартија од вредност“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **2.1. „Вид на ознаката на х.в.“** се пишува шифрата на ознаката на хартијата од вредност, и тоа: 1 - за хартија од вредност издадена **со** код ИСИН или 2 - за хартија од вредност издадена **без** код ИСИН.
- Во полето **2.2. „Код ИСИН на х.в.“** се пишува меѓународниот број за идентификација на хартијата од вредност. Доколку полето 2.1 „Вид на ознаката на х.в.“ се обележи со шифрата 2 - хартија од вредност издадена без код ИСИН, полето 2.2 не се пополнува.
- Во полето **2.3 „Вид на х.в.“** се пишува шифрата за видот на хартијата од вредност. Прилог-шифрарникот на видовите хартии од вредност е составен дел на ова упатство - 2. Видови хартии од вредност.
- Во полето **2.4 „Валута на издавање“** се пишува шифрата на валутата во којашто е издадена хартијата од вредност од шифрарникот на валути, што е составен дел на Упатството за начинот на вршење на платниот промет со странство.
- Во полето **2.5 „Номинална цена на една х.в.“** се пишува номиналната цена по којашто е издадена хартијата од вредност.

- Во полето **2.6 „Пазар/берза на извршување на трансакцијата“** се пишува меѓународниот тикер/називот на пазарот/берзата на којшто е тргувана хартијата од вредност.
- Во полето **2.7 „Држава на пазарот на тргување“** се пишува шифрата на државата во којашто се наоѓа финансискиот пазар на којшто е тргувана хартијата од вредност, од шифрарникот на земји што е составен дел на Упатството за начинот на вршење на платниот промет со странство.
- Во полето **2.8 „Валута на тргување“** се пишува шифрата на валутата во којашто е извршена трансакцијата со хартијата од вредност, од шифрарникот на валути што е составен дел на Упатството за начинот на вршење на платниот промет со странство.

Делот **3. „Издавач на хартијата од вредност“** се пополнува на следниов начин:

- Полето **3.1 „Матичен број“** се пополнува само доколку предмет на вложување е хартија од вредност којашто резидент ја издал на странски финансиски пазар. Притоа, се пишува матичниот број на издавачот на хартијата од вредност, од регистарот на правни лица којшто се води кај Централниот регистар на Република Македонија.
- Во полето **3.2 „Назив и седиште“** се пишуваат полниот назив и седиштето на издавачот на хартијата од вредност.
- Во полето **3.3 „Држава“** се пишува шифрата на државата во којашто е седиштето на издавачот на хартијата од вредност, од шифрарникот на земји што е составен дел на Упатството за начинот на вршење на платниот промет со странство.
- Во полето **3.4 „Институционален сектор“** се пишува шифрата на секторот на којшто му припаѓа издавачот на хартијата од вредност. Прилог-шифрарникот на сектори на издавачи (согласно со Одлуката за национална класификација на институционалните сектори) е составен дел на ова упатство - 3. Сектор на издавач.
- Полето **3.5 „Вид на поврзаноста со издавачот“** се означува со една од следниве шифри: 1 - доколку инвеститорот има учество од *помалку од 10%* во капиталот на издавачот или 2 - доколку инвеститорот има учество *од 10% или над 10%* во капиталот на издавачот.

Делот за состојбите и за промените се пополнува во валутата на издавање на хартијата во вредност.

Делот **4. „Состојба на почетокот на периодот“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **4.1 „Број на х.в. на почетокот на периодот“** се пишува бројот на хартиите од вредност, коишто инвеститорот ги имал во своето портфолио на крајот на претходниот извештаен период.
- Во полето **4.2 „Пазарна цена на една х.в. на почетокот на периодот“** се пишува пазарната цена по којашто е вреднувана хартијата од вредност во портфолиото на инвеститорот на *крајот на претходниот извештаен период*. За хартиите од вредност за коишто не постои активен пазар и чиешто цени не котираат на соодветна берза се пишува цената по којашто е вреднувана хартијата од вредност во портфолиото на инвеститорот на *крајот на претходниот извештаен период*.

Податоците наведени во делот 4. „Состојба на почетокот на периодот“ треба да бидат идентични со податоците коишто биле наведени во делот 7. „Состојба на крајот на периодот“ од Извештајот ВХВ-1 за претходниот период.

Делот **5. „Трансакции со хартии од вредност“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **5.1.1 „Број на купени х.в.“** се пишува бројот на хартиите од вредност коишто инвеститорот ги купил во текот на извештајниот период.
- Во полето **5.1.2 „Пазарна цена на една х.в.“** се пишува пазарната цена по којашто е купена хартијата од вредност. Доколку во текот на извештајниот период инвеститорот повеќепати купува иста хартија од вредност, се пишува пондерираната просечна пазарна цена од пазарните цени на сите купувања од соодветната хартија од вредност. Како пондер се зема бројот на купените хартии од вредност во текот на извештајниот период. Притоа, пазарната цена не треба да содржи провизии и други трошоци на посредување поврзани со трансакцијата.
- Во полето **5.2.1 „Број на продадени х.в.“** се пишува бројот на хартиите од вредност коишто инвеститорот ги продал во текот на извештајниот период.
- Во полето **5.2.2 „Пазарна цена на една х.в.“** се пишува пазарната цена по којашто е продадена хартијата од вредност. Доколку во текот на извештајниот период инвеститорот повеќепати продава иста хартија од вредност, се пишува пондерираната просечна пазарна цена од пазарните цени на сите продавања од соодветната хартија од вредност. Како пондер се зема бројот на продадените хартии од вредност во текот на извештајниот период. Притоа, пазарната цена не треба да содржи провизии и други трошоци на посредување поврзани со трансакцијата.

Операциите со хартии од вредност коишто се дадени како обезбедување, како на пример, врз основа на склучени репо-договори, не треба да се внесуваат во делот 5 - „Трансакции со хартии од вредност“, бидејќи за овие хартии од вредност не настанува промена во портфолиото. Тие и натаму се во портфолиото на инвеститорот кој ги користи како обезбедување и согласно со тоа, треба да се прикажат во крајната состојба на хартиите од вредност. Соодветно, хартиите од вредност коишто се стекнати како обезбедување, како на пример, врз основа на обратни репо-договори, не треба да се внесуваат во делот 5 - „Трансакции со хартии од вредност“, бидејќи за овие хартии од вредност не настанува промена во портфолиото на инвеститорот. Овие хартии од вредност не треба да се прикажат во крајната состојба на хартиите од вредност.

Исто така, хартиите од вредност коишто се дадени на заем врз основа на договор за позајмување хартии од вредност, не треба да се внесуваат во делот 5 - „Трансакции со хартии од вредност“, бидејќи за овие хартии од вредност не настанува промена во портфолиото. Тие и натаму се во портфолиото на инвеститорот и согласно со тоа, треба да се прикажат во крајната состојба на хартиите од вредност. Соодветно, хартиите од вредност коишто се земени на заем врз основа на договор за позајмување хартии од вредност не треба да се внесуваат во делот 5 - „Трансакции со хартии од вредност“, бидејќи за овие хартии од вредност не настанува промена во портфолиото на инвеститорот. Овие хартии од вредност не треба да се прикажат во крајната состојба на хартиите од вредност.

Делот **6. „Останати движења“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **6.1 „Ценовни промени“** се пишува вредноста на сите промени настанати врз основа на разлики во цените во текот на извештајниот период, коишто влијаат врз вредноста на состојбата на вложувањата на крајот на извештајниот период. Позитивните ценовни промени се внесуваат со позитивен предзнак, додека негативните со негативен предзнак.
- Во полето **6.2 „Останати промени во бројот на х.в.“** се пишува бројот на хартиите од вредност којшто влијае врз состојбата на бројот на хартиите од вредност на крајот на извештајниот период, а којшто може да произлезе од рекласификација помеѓу институционални сектори, поделба и/или спојување на акциите, отписи и друго, во текот на извештајниот период. Наведените останати промени коишто предизвикуваат зголемување на бројот на хартиите од вредност на крајот на извештајниот период се внесуваат со позитивен предзнак, додека промените коишто предизвикуваат намалување на бројот на хартиите од вредност на крајот на извештајниот период се внесуваат со негативен предзнак.
- Во полето **6.3 „Останати промени во износот“** се пишува вредноста на сите останати промени во износот, настанати во текот на извештајниот период, коишто предизвикуваат промена на состојбата на

вложувањата на крајот на извештајниот период. Овие промени може да произлезат од рекласификација помеѓу институционални сектори, поделба и/или спојување на акциите, отписи и друго, во текот на извештајниот период. Останатите промени коишто предизвикуваат зголемување на крајната состојба на вложувањата се внесуваат со позитивен предзнак, додека промените коишто предизвикуваат намалување на крајната состојба на вложувањата се внесуваат со негативен предзнак.

Делот **7. „Состојба на крајот на периодот“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **7.1 „Број на х.в. на крајот на периодот“** се пишува бројот на хартиите од вредност коишто инвеститорот ги има во своето портфолио на крајот на извештајниот период.
- Во полето **7.2 „Пазарна цена на една х.в. на крајот на периодот“** се пишува пазарната цена по којашто е вреднувана хартијата од вредност во портфолиото на инвеститорот на *крајот на извештајниот период*. За хартиите од вредност за коишто не постои активен пазар и чиито цени не котираат на соодветна берза се пишува цената по којашто е вреднувана хартијата од вредност во портфолиото на инвеститорот на *крајот на извештајниот период*.

За проверка на точноста на крајната состојба на вложувањата во хартии од вредност се користи следнава формула:

- Крајна состојба = почетна состојба + купување х.в. (во извештајниот период) - продавање х.в. (во извештајниот период) + /- ценовни промени (во извештајниот период) +/- останати промени во износ (во извештајниот период).

Делот **8. „Доход“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **8.1 „Дивиденда“** се пишува износот на дивиденда којшто е распределен за исплата во текот на извештајниот период, соодветно на бројот на поседувани хартии од вредност. Датумот на распределбата за исплата на дивиденда е датумот кога инвеститорот се стекнува со правото на дивиденда („ex-dividend date“). Доколку датумот на распределбата за исплата на дивиденда не е познат, како соодветен може да се користи датумот на наплатата на дивидендата. Исто така, во ова поле се пишува и износот на доходот од вложувањата во удели на инвестициски фондови.
- Полето **8.2 „Реинвестирана добивка“** се пополнува само доколку се известува за вложувања во удели и акции на инвестициските фондови. Притоа, се пишува износот на задржаната добивка остварена во текот на извештајниот период, како разлика меѓу добивката и дивидендата распределена за исплата во извештајниот период, а којшто му припаѓа на инвеститорот за извештајниот период.

Делот **9. „Трошоци“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **9.1 „Трошоци на посредување“** се пишува износот на провизиите и другите трошоци на посредување поврзани со сите трансакции на купување, продавање и чување на соодветната хартија од вредност, коишто настанале во текот на извештајниот период. Притоа, се внесуваат трошоците на посредување настанати само кон *нерезидентен* финансиски посредник, односно трошоците за чување на хартијата од вредност настанати само кон *нерезидентна* депозитарна банка.

10. На образецот ВХВ -2 се известува за вложувањата во должнички хартии од вредност.

Делот **1. „Инвеститор“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **1.1 „Матичен број“** се пишува матичниот број на инвеститорот (од регистарот на трговски друштва којшто се води кај Централниот регистар на Република Македонија) којшто ги поседува хартиите од вредност, односно идентификацискиот број за пензиските и инвестициските фондови доделен од нивните регулатори.
- Во полето **1.2 „Назив“** се пишува полниот назив на инвеститорот.
- Во полето **1.3 „Институционален сектор“** се пишува шифрата на секторот на којшто му припаѓа инвеститорот. Прилог-шифрарникот на сектори на инвеститори (согласно со Одлуката за национална класификација на институционалните сектори) е составен дел на ова упатство - 1. Сектор на инвеститорот.

Делот **2. „Хартија од вредност“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **2.1. „Вид на ознаката на х.в.“** се пишува шифрата на ознаката на хартијата од вредност, и тоа: 1 - за хартија од вредност издадена **со** код ИСИН или 2 - за хартија од вредност издадена **без** код ИСИН.
- Во полето **2.2. „Код ИСИН на х.в.“** се пишува меѓународниот број за идентификација на хартијата од вредност. Доколку полето 2.1 „Вид на ознаката на х.в.“ се обележи со шифрата 2 - хартија од вредност издадена без код ИСИН, полето 2.2 не се пополнува.
- Во полето **2.3 „Вид на х.в.“** се пишува шифрата за видот на хартијата од вредност. Прилог-шифрарникот на видовите хартии од вредност е составен дел на ова упатство - 2. Видови хартии од вредност.
- Во полето **2.4 „Валута на издавање“** се пишува шифрата на валутата во којашто е издадена хартијата од вредност, од шифрарникот на валути

што е составен дел на Упатството за начинот на вршење на платниот промет со странство.

- Во полето **2.5 „Номинална цена на една х.в.“** се пишува номиналната цена по којашто е издадена хартијата од вредност.
- Во полето **2.6 „Пазар/берза на извршување на трансакцијата“** се пишува меѓународниот тикер/називот на пазарот/берзата на којшто е тргувана хартијата од вредност.
- Во полето **2.7 „Држава на пазарот на тргување“** се пишува шифрата на државата во којашто се наоѓа финансискиот пазар на којшто е тргувана хартијата од вредност, од шифрарникот на земји што е составен дел на Упатството за начинот на вршење на платниот промет со странство.
- Во полето **2.8 „Валута на тргување“** се пишува шифрата на валутата во којашто е извршена трансакцијата со хартијата од вредност, од шифрарникот на валути што е составен дел на Упатството за начинот на вршење на платниот промет со странство.
- Во полето **2.9 „Вид на каматната стапка“** се пишува шифрата на видот на каматната стапка. Прилог-шифрарникот на видови каматни стапки е составен дел на ова упатство - 4. Видови каматни стапки.
- Во полето **2.10 „Висина на каматната стапка (%)“** се пишува висината на каматната стапка, во процент со четири децимали. Кога каматната стапка е фиксна, се пишува висината на номиналната каматна стапка утврдена според условите на емисијата на хартијата од вредност. Кога каматната стапка е променлива, се пишува висината на маржата (фиксниот дел над променливата каматна стапка), доколку таа е предвидена при емисијата на хартијата од вредност.
- Во полето **2.11 „Фреквенција на плаќања во годината“** се пишува бројот на отплати на камата во текот на една календарска година, и тоа: 0 - без камата, 1 – годишна, 2 – полугодишна, 4 – квартална, 6 – двомесечна, 12 - месечна, 24 – двонеделна или 99 – останато.
- Во полето **2.12 „Датум на издавање“** се пишуваат денот, месецот и годината кога е издадена хартијата од вредност, во форматот дд.мм.гггг.
- Во полето **2.13 „Датум на достасување“** се пишуваат денот, месецот и годината кога достасува хартијата од вредност, во форматот дд.мм.гггг.

Делот **3. „Издавач на хартијата од вредност“** се пополнува на следниов начин:

- Полето **3.1 „Матичен број“** се пополнува само доколку предмет на вложување е хартија од вредност којашто резидент ја издал на странски финансиски пазар. Притоа, се пишува матичниот број на издавачот на

хартијата од вредност, од регистарот на правни лица којшто се води кај Централниот регистар на Република Македонија.

- Во полето **3.2 „Назив и седиште“** се пишуваат полниот назив и седиштето на издавачот на хартијата од вредност.
- Во полето **3.3 „Држава“** се пишува шифрата на државата во којашто е седиштето на издавачот на хартијата од вредност, од шифрарникот на земји што е составен дел на Упатството за начинот на вршење на платниот промет со странство.
- Во полето **3.4 „Институционален сектор“** се пишува шифрата на секторот на којшто му припаѓа издавачот на хартијата од вредност. Прилог-шифрарникот на сектори на издавачи (согласно со Одлуката за национална класификација на институционалните сектори) е составен дел на ова упатство - 3. Сектор на издавач.
- Полето **3.5 „Вид на поврзаноста со издавачот“** се означува со една од следниве шифри: 1 - доколку инвеститорот и издавачот се капитално поврзани со учество во капиталот од помалку од 10% или воопшто не се капитално поврзани, 2 - доколку инвеститорот има учество од 10% или над 10% во капиталот на издавачот или 3 - доколку издавачот има учество од 10% или над 10% во капиталот на инвеститорот.

Делот за состојбите и за промените се пополнува во валутата на издавање на хартијата во вредност.

Делот **4. „Состојба на почетокот на периодот“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **4.1 „Број на х.в. на почетокот на периодот“** се пишува бројот на хартиите од вредност, коишто инвеститорот ги имал во своето портфолио на крајот на претходниот извештаен период.
- Во полето **4.2 „Пазарна цена на една х.в. на почетокот на периодот“** се пишува пазарната цена по којашто е вреднувана хартијата од вредност во портфолиото на инвеститорот на *крајот на претходниот извештаен период*. За хартиите од вредност за коишто не постои активен пазар и чишто цени не котираат на соодветна берза се пишува цената по којашто е вреднувана хартијата од вредност во портфолиото на инвеститорот на *крајот на претходниот извештаен период*. Притоа, цената не треба да го содржи износот на пресметаната камата.

Податоците наведени во делот 4. „Состојба на почетокот на периодот“ треба да бидат идентични со податоците коишто биле наведени во делот 7. „Состојба на крајот на периодот“ од Извештајот ВХВ-2 за претходниот период.

Делот **5. „Трансакции со хартии од вредност“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **5.1.1 „Број на купени х.в.“** се пишува бројот на хартиите од вредност коишто инвеститорот ги купил во текот на извештајниот период.
- Во полето **5.1.2 „Пазарна цена на една х.в.“** се пишува пазарната цена по којашто е купена хартијата од вредност. Доколку во текот на извештајниот период инвеститорот повеќепати купува иста хартија од вредност, се пишува пондерираната просечна пазарна цена од пазарните цени на сите купувања од соодветната хартија од вредност. Како пондер се зема бројот на купените хартии од вредност во текот на извештајниот период. Притоа, пазарната цена не треба да го содржи износот на купената камата, ниту провизии и други трошоци на посредување поврзани со трансакцијата.
- Во полето **5.2.1 „Број на продадени и достасани х.в.“** се пишува бројот на хартиите од вредност коишто инвеститорот ги продал во текот на извештајниот период, односно бројот на хартиите од вредност коишто достасале во текот на извештајниот период.
- Во полето **5.2.2 „Пазарна цена на една х.в.“** се пишува пазарната цена по којашто е продадена, односно достасала хартијата од вредност во текот на извештајниот период. Доколку во текот на извештајниот период инвеститорот повеќепати продава иста хартија од вредност, се пишува пондерираната просечна пазарна цена од пазарните цени на сите продавања од соодветната хартија од вредност. Како пондер се зема бројот на продадените хартии од вредност во текот на извештајниот период. Притоа, пазарната цена не треба да го содржи износот на продадената камата, ниту провизии и други трошоци на посредување поврзани со трансакцијата.

Операциите со хартии од вредност коишто се дадени како обезбедување, како на пример, врз основа на склучени репо-договори, не треба да се внесуваат во делот 5 - „Трансакции со хартии од вредност“, бидејќи за овие хартии од вредност не настанува промена во портфолиото. Тие и натаму се во портфолиото на инвеститорот кој ги користи како обезбедување и согласно со тоа, треба да се прикажат во крајната состојба на хартиите од вредност. Соодветно, хартиите од вредност коишто се стекнати како обезбедување, како на пример, врз основа на обратни репо-договори, не треба да се внесуваат во делот 5 - „Трансакции со хартии од вредност“, бидејќи за овие хартии од вредност не настанува промена во портфолиото на инвеститорот. Овие хартии од вредност не треба да се прикажат во крајната состојба на хартиите од вредност.

Исто така, хартиите од вредност коишто се дадени на заем врз основа на договор за позајмување хартии од вредност, не треба да се внесуваат во делот 5 - „Трансакции со хартии од вредност“, бидејќи за овие хартии од вредност не настанува промена во портфолиото. Тие и натаму се во портфолиото на

инвеститорот и согласно со тоа, треба да се прикажат во крајната состојба на хартиите од вредност. Соодветно, хартиите од вредност коишто се земени на заем врз основа на договор за позајмување хартии од вредност, не треба да се внесуваат во делот 5 - „Трансакции со хартии од вредност“, бидејќи за овие хартии од вредност не настанува промена во портфолиото на инвеститорот. Овие хартии од вредност не треба да се прикажат во крајната состојба на хартиите од вредност.

Делот **6. „Останати движења“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **6.1 „Ценовни промени“** се пишува вредноста на сите промени настанати врз основа на разлики во цените во текот на извештајниот период, коишто влијаат врз вредноста на состојбата на вложувањата на крајот на извештајниот период. Позитивните ценовни промени се внесуваат со позитивен предзнак, додека негативните со негативен предзнак.
- Во полето **6.2 „Останати промени во бројот на х.в.“** се пишува бројот на хартиите од вредност коишто влијае врз состојбата на бројот на хартиите од вредност на крајот на извештајниот период, а којшто може да произлезе од рекласификација помеѓу институционални сектори, отписи и друго, во текот на извештајниот период. Наведените останати промени коишто предизвикуваат зголемување на бројот на хартиите од вредност на крајот на извештајниот период се внесуваат со позитивен предзнак, додека промените коишто предизвикуваат намалување на бројот на хартиите од вредност на крајот на извештајниот период се внесуваат со негативен предзнак.
- Во полето **6.3 „Останати промени во износот“** се пишува вредноста на сите останати промени во износот, настанати во текот на извештајниот период, коишто предизвикуваат промена на состојбата на вложувањата на крајот на извештајниот период. Овие промени може да произлезат од рекласификација помеѓу институционални сектори, отписи и друго, во текот на извештајниот период. Останатите промени коишто предизвикуваат зголемување на крајната состојба на вложувањата се внесуваат со позитивен предзнак, додека промените коишто предизвикуваат намалување на крајната состојба на вложувањата се внесуваат со негативен предзнак.

Делот **7. „Состојба на крајот на периодот“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **7.1 „Број на х.в. на крајот на периодот“** се пишува бројот на хартиите од вредност коишто инвеститорот ги има во своето портфолио на крајот на извештајниот период.
- Во полето **7.2 „Пазарна цена на една х.в. на крајот на периодот“** се пишува пазарната цена по којашто е вреднувана хартијата од вредност во портфолиото на инвеститорот на *крајот на извештајниот период*. За хартиите од вредност за коишто не постои активен пазар и чишто цени не котираат на соодветна берза се пишува цената по

којашто е вреднувана хартијата од вредност во портфолиото на инвеститорот *на крајот на извештајниот период*. Притоа, цената не треба да го содржи износот на пресметаната камата.

За проверка на точноста на крајната состојба на вложувањата во хартии од вредност се користи следнава формула:

- Крајна состојба = почетна состојба + купување х.в. (во извештајниот период) - продавање и достасување на х.в. (во извештајниот период) + /- ценовни промени (во извештајниот период) +/- останати промени во износ (во извештајниот период).

Делот **8. „Камата“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **8.1 „Состојба на почетокот на периодот“** се пишува износот на каматата којшто е пресметан на *крајот на претходниот извештаен период*.
- Во полето **8.2 „Купена камата“** се пишува износот на каматата којшто инвеститорот ја купил заедно со купувањето на хартијата од вредност во текот на извештајниот период.
- Во полето **8.3 „Продадена и наплатена камата“** се пишува износот на каматата којшто инвеститорот ја продал заедно со продавањето на хартијата од вредност, односно износот на камата којшто инвеститорот ја наплатил во текот на извештајниот период.
- Во полето **8.4 „Пресметана камата“** се пишува износот на камата којшто му припаѓа на инвеститорот и којшто е акумулиран, односно пресметан за извештајниот период, без оглед кога достасува за наплата.
- Во полето **8.5 „Останати промени“** се пишува износот на каматата којшто произлегува од останатите промени на хартиите од вредност, односно којшто произлегува од рекласификација, отписи и друго во текот на извештајниот период.
- Во полето **8.6 „Состојба на крајот на периодот“** се пишува износот на каматата којшто е пресметан на *крајот на извештајниот период*.

За проверка на точноста на крајната состојба на каматата се користи следнава формула:

- Крајна состојба = состојба на каматата на почетокот на периодот + купена камата (во извештајниот период) - продадена/наплатена камата (во извештајниот период) + пресметана камата (во извештајниот период) +/- останати промени (во извештајниот период).

Делот **9. „Трошоци“** се пополнува на следниов начин:

- Во полето **9.1 „Трошоци на посредување“** се пишува износот на провизиите и другите трошоци на посредување поврзани со сите трансакции на купување, продавање и чување на соодветната хартија од вредност, коишто настанале во текот на извештајниот период. Притоа, се внесуваат трошоците на посредување настанати само кон *нерезидентен* финансиски посредник, односно трошоците за чување на хартијата од вредност настанати само кон *нерезидентна* депозитарна банка.

11. Подетални објаснувања за начинот на: доставување на податоците, електронското потпишување, кодирањето на податоците, електронскиот формат, како и вградените логички и математички контроли се содржани во Техничкото упатство за апликацијата e-VXB и Методологијата за известување со обрасците VXB.

IV. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

12. Со отпочнувањето со примена на ова упатство, престанува да важи Упатството за спроведување на Одлуката за известување за работи со хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/02 и 24/03).

13. Ова упатство влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1.1.2015 година.

У бр.23182
14 јули 2014 година
Скопје

Гувернер
Димитар Богов

Прилог шифрарници

1. Сектор на инвеститор

Шифра	Опис на сектор
1	Вкупна економија
11	Нефинансиски друштва
11001	Јавни нефинансиски друштва
11002	Домашни приватни нефинансиски друштва
11003	Нефинансиски друштва управувани од странство
12	Финансиски друштва
121	Централна банка
122	Други монетарно-финансиски институции
12201	Јавни монетарно-финансиски институции
12202	Приватни монетарно-финансиски институции
12203	Монетарно-финансиски институции контролирани од странство
123	Други финансиски посредници, освен осигурителни друштва и пензиски фондови
12301	Други јавни финансиски посредници
12302	Други приватни финансиски посредници
12303	Други финансиски посредници контролирани од странство
124	Помошни финансиски институции
12401	Јавни помошни финансиски институции
12402	Приватни помошни финансиски институции
12403	Помошни финансиски институции контролирани од странство
125	Осигурителни друштва и пензиски фондови
12501	Јавни осигурителни друштва и пензиски фондови
12502	Приватни осигурителни друштва и пензиски фондови
12503	Осигурителни друштва и пензиски фондови контролирани од странство
13	Држава
1311	Централна влада
1313	Локална самоуправа
1314	Фондови за социјално осигурување
14	Домаќинства
15	Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата

2. Видови хартии од вредност

ВХВ - 1	
Шифра	Вид на хартија од вредност
1	Акции и други сопственички хартии од вредност
11	<i>Котирана акција</i>
111	<i>Котирана обична акција</i>
112	<i>Котирана приоритетна акција</i>
113	<i>Котирана непартиципативна приоритетна акција ¹⁾</i>
114	Останати котирани сопственички хартии од вредност
12	<i>Некотирана акција</i>
121	<i>Некотирана обична акција</i>
122	<i>Некотирана приоритетна акција</i>
123	<i>Некотирана непартиципативна приоритетна акција</i>
124	Останати некотирани сопственички хартии од вредност
130	Потврда за поседување хартии од вредност - ГДР
2	Удел/акција во инвестициски фондови
21	<i>Удел</i>
211	Удел во фонд на пазар на пари
212	Удели во останати инвестициски фондови
22	<i>Акција</i>
221	Акција на фонд на пазар на пари
222	Акции на останати инвестициски фондови
ВХВ - 2	
Шифра	Вид на хартија од вредност
3	Должничка хартија од вредност
31	<i>Купонска должничка хартија од вредност</i>
32	<i>Бескупонска должничка хартија од вредност</i>
33	<i>Останати должнички х.в.</i>

¹⁾ Непартиципативните приоритетни акции му даваат на инвеститорот право на фиксна дивиденда, меѓутоа не му даваат право на учество во остатокот од вредноста на претпријатието- издавач, во случај на ликвидација.

3. Сектор на издавач

Шифра	Опис на сектор
31	Нефинансиски друштва
31001	Јавни нефинансиски друштва
31002	Приватни нефинансиски друштва
31003	Нефинансиски друштва управувани од странство
32	Финансиски друштва
321	Централна банка
322	Други монетарно-финансиски институции
32201	Јавни монетарно-финансиски институции
32202	Приватни монетарно-финансиски институции
323	Други финансиски посредници, освен осигурителни друштва и пензиски фондови
32301	Други јавни финансиски посредници
32302	Други приватни финансиски посредници
324	Помошни финансиски институции
32401	Јавни помошни финансиски институции
32402	Приватни помошни финансиски институции
325	Осигурителни друштва и пензиски фондови
32501	Јавни осигурителни друштва и пензиски фондови
32502	Приватни осигурителни друштва и пензиски фондови
33	Држава
3311	Централна влада
3313	Локална самоуправа
3314	Фондови за социјално осигурување
34	Домаќинства
35	Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата
36	Меѓународни финансиски организации

4. Видови каматни стапки

Шифра	Каматна стапка
0101	Либор 1 м.
0102	Либор 2 м.
0103	Либор 3 м.
0104	Либор 4 м.
0105	Либор 5 м.
0106	Либор 6 м.
0107	Либор 7 м.
0108	Либор 8 м.
0109	Либор 9 м.
01010	Либор 10 м.
01011	Либор 11 м.
01012	Либор 12 м.
0801	Еурибор 1 м.
0802	Еурибор 2 м.
0803	Еурибор 3 м.
0804	Еурибор 4 м.
0805	Еурибор 5 м.
0806	Еурибор 6 м.
0807	Еурибор 7 м.
0808	Еурибор 8 м.
0809	Еурибор 9 м.
0810	Еурибор 10 м.
0811	Еурибор 11 м.
0812	Еурибор 12 м.
20	Фиксна стапка
30	Без камата

